

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جلوگیری از فساد اقتصادی در قراردادهای دولتی

تالیف

مسعود وطن ملک

مجید وطنی مسلک

ویراستار

سحر خوئینی

انتشارات قانون یار

۱۳۹۶

سرشانه	وطن‌ملک، مسعود، ۱۳۷۰ -
عنوان و نام پدیدآور	جلوگیری از فساد اقتصادی در قراردادهای دولتی / تألیف مسعود وطن‌ملک، مجید وطنی، مسلک؛ ویراستار سحر خوئینی.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	ص. ۱۱۸.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۷۹۶-۶۸-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	فساد -- جنبه‌های اقتصادی
موضوع	Corruption-- Economic aspects
موضوع	امور مالی -- فساد
موضوع	Finance -- Corrupt practices
موضوع	تخلفات اداری
موضوع	Misconduct in office
موضوع	سازمان‌های دولتی -- امور مالی -- فساد
موضوع	Administrative agencies -- Finance -- Corrupt practice
موضوع	فساد -- پیشگیری
موضوع	Corruption -- Prevention
موضوع	قراردادهای عمومی
موضوع	Public contracts
موضوع	وطنی، مسلک، مجید، ۱۳۶۶ -
شماره افزوده	خوئینی، سحر، ۱۳۶۸ - ویراستار
شماره افزوده	۱۳۹۶ هجری / HV۶۶۶۸
رده بندی کنگره	۱۳۳۳/۶۴۲
رده بندی دیویی	۳۸۱۰۴۳۲
شماره کتابشناسی ملی	

انتشارات قانون یار

جلوگیری از فساد اقتصادی در قراردادهای دولتی

تألیف: مسعود وطن ملک - مجید وطنی مسلک

ناشر: قانون یار

ویراستار: سحر خوئینی

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۹۶-۶۸-۸

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ کتابفروشی رسولی (چراغ دانش سابق)

فهرست مطالب

۷	فصل اول
۷	کلیات
۱۳	فصل دوم
۱۳	مبانی نظری و پیشینه بحث
۷۹	فصل سوم
۷۹	فساد اداری و شیوه های کنترل آن
۱۰۵	فصل چهارم
۱۰۵	حقوق قراردادهای اداری

فصل اول

کلیات

مقدمه

قرارداد مترادف با عقد است و عقد مفرد کلمه عقود است که این کلمه از زبان عربی به فارسی انتقال یافته و از نظر لغوی به معنی بستن است. بر طبق ماده ۱۸۳ قانون مدنی، عقد عبارت است از این که یک یا چند نفر در مقابل یک یا چند نفر دیگر تعهد بر امری کند و مورد قبول آنها باشد. یعنی در اثر انعقاد عقد بین ۲ نفر رابطه حقوقی ایجاد شده و آن را در مورد یک موضوع خاص به یکدیگر مرتبط می‌کند. قرارداد و عقد با این تفاوت مورد کاربرد واقع می‌شوند که کلمه عقد در عقود معین استعمال می‌شود. و حال آنکه قرارداد بر تمامی عقود خواه معین باشد و یا غیر معین اطلاق می‌شود. ماده ۱۰ قانون مدنی مقرر می‌دارد، قراردادهای خصوصی نسبت به کسانی که آن را منعقد کرده‌اند در صورتی که مخالف صریح قانون نباشد نافذ است. بنابراین در فارسی کنونی، قرارداد به معنی عقد به کار می‌رود. در این صورت اختصاص به عقودی که اثر مستقیم آنها ایجاد تعهد است ندارند. در حالی که ماده ۱۸۳ قانون مدنی تعریف نارسایی از عقد کرده و آن را اختصاص به عقودی داده که اثر مستقیم آنها تعهد است.

پدیده فساد مالی، در دنیای امروز و به ویژه در کشورهای در حال توسعه، به عنوان یکی از مهمترین موانع پیشرفت جامعه، مطرح شده است. این پدیده صدمات جبران ناپذیری را بر سرعت حرکت چرخ توسعه ایجاد کرده و مسیر توسعه و پیشرفت را مسدود و محدود می‌سازد.

فساد یک مشکل جهانی است، و با توجه به گزارش شفافیت بین الملل بر تمام بخش های جامعه از ساخت (فرانسه)، آموزش و پرورش (اوگاندا)، پلیس (مالزی)، تا مجلس (ژاپن)، قوه قضائیه (برزیل)، بورکینافاسو، اکوادور و نپال)، و حتی کلیسا (یونان) اثر می گذارد (کسنیا، ۲۰۰۸: ۲۲۳). فساد پدیده ای است که کمابیش در کلیه کشورهای جهان وجود دارد. اما نوع، شکل، میزان و سطح توسعه یافتگی آن تفاوت دارد. در هر صورت فساد موجب انحطاط است. امروزه بسیاری از ممالک دریافته اند که فساد موجب انحطاط است. امروزه بسیاری از ممالک

دریافته اند که فساد و تخلف اداری یکی از مهمترین تهدیدها در جهت ثبات اقتصادی، توسعه و پیشرفت است. نظام اداری ما نیز مدتهاست از بیماری فساد و تخلفات اداری رنج می برد. برای حذف یا کاهش این پدیده شوم در نظام اداری کشور، نیازمند برنامه هایی هستیم تا بدین وسیله به تجزیه و تحلیل مسائل پرداخته و ضمن ارزیابی راههای گوناگون، راهبرد بهینه را انتخاب و به مرحله اجرا درآوریم.

برنامه های تنظیمی دولت به طور صریح و مشخص مسئولیت توزیع سرمایه، درآمد و موقعیت های ممتاز اقتصادی و اجتماعی را به عنوان بخشی از کارکرد و وظیفه قانونی به عهده دارند چنین ظرفیتی با توجه به نقاط قوت و ضعف نظام مدیریتی و بسیاری از واقعیات محیطی و سازمانی می تواند عامل ایجاد شرایط مختلفی باشد که از آنها با عناوین آسیب پذیرها، تهدیدات و فرصت های پیش روی سازمان اداری یا اجتماعی نام برده می شود. پروژه های پیمانی و دولتی فارغ از کم و کیف موضوع قرارداد به طور کلی از مرحله توجیه ابتدایی و تصویب یا ابلاغ طرح تا انتخاب پیمانکار و اجرا و تحویل محصول قرارداد به وسیله عناصر و عوامل مختلف دارای منشا داخلی و بیرون از قرارداد تحت تأثیر قرار گرفته و انجام می شود. فساد مسیر رشد اقتصادی را با موانع بسیار مواجه می سازد و بر توسعه اقتصادی اثر منفی دارد. این تأثیر بر اقتصادهای باز بیشتر از اقتصادهای بسته است (بلک برن و پوکسیو^۱، ۲۰۱۰). هدف از انجام مطالعه بررسی فساد مالی در قراردادهای اداری و راهکارهای پیشگیری از آن می باشد. فساد بیماری انکارناپذیری است که ساختار مطلوب اجتماعی را در سطحی وسیع تهدید می کند. امروزه فساد و کنترل آن دغدغه اصلی تمام کشورها و سازمان های بین المللی است. این دغدغه را می توان در قراردادهای اداری متعدد به خوبی مشاهده کرد. برای فساد دلایل متعددی بیان شده است. فساد قطعاً آثار مخربی بر ایجاد اعتماد داشته و مانع وجود شفافیت و رویه های مناسب حکمرانی خواهد شد. نکته ای که بر اهمیت مسئله فساد می افزاید، رابطه فساد با جرایم سازمان یافته و تأثیرات منفی ای است که بر اقتصاد داخلی، اداره عمومی جامعه

¹. Blackburn & Puccio

و اقدامات دولتها در جهت توسعه می گذارد. پیشگیری از فساد از طریق راهبردها و واکنش های هماهنگ اداری ممکن خواهد شد. این مطالعه به بررسی مفهوم فساد، انواع فساد، فساد مالی، علل، نتایج، سنجش و پیشگیری از فساد مالی می پردازد.

فصل دوم

مبانی نظری و پیشینه بحث

